

EL MERCAT CONTRA L'ESTAT

Ignacio Ramonet

Periodista. Director de *Le Monde Diplomatique en español*

Ponència transcrita, pronunciada en castellà

Moltes gràcies. Vull agrair una vegada més a la Fundació Comín haver tingut la gentilesa de convidar-me. Això ja està prenent un caire gairebé de seminari, fa tan sols sis mesos que era aquí i també hi havia estat poc abans, així que en realitat estem fent una feina conjunta, en definitiva, vostès m'ajuden a reflexionar i avancem junts.

Estic arribant també de França, on s'acaben de celebrar aquestes eleccions tan importants, i parlarem d'elles. El tema sobre el qual reflexionarem és "El mercat contra l'Estat". Crec que, precisament, una de les preguntes que es plantegen els ciutadans avui és una mica aquesta idea de per a què serveixen finalment les eleccions, oi? Estem vivint una experiència concreta aquí a Espanya, on hem tingut fins fa tan sols uns mesos un govern socialdemòcrata que a partir de maig de 2010 va decidir aplicar una política imposada pels mercats, una política, en definitiva, contrària a la genètica mateixa del que és el socialisme, és a dir, contrària al principi de preocupació per la justícia social, preocupació per la igualtat, etc., i que es va caracteritzar, en tot cas en aquests dos darrers anys, per una sèrie d'ajustos, de retallades, un càstig social força violent imposat a la societat espanyola. I hi va haver eleccions, aquestes eleccions van dur a la victòria un partit conservador, aquest partit conservador havia promès el canvi, era el lema de la seva campanya, i havia promès també quelcom així com aportar –en algunes declaracions de Mariano Rajoy- havia dit que finalment portaria la felicitat al poble espanyol, tan castigat per les mesures del govern anterior, i què és el que estem veient? Doncs que, en definitiva, hi ha el mateix tipus de política en pitjors condicions, agreujada fins i tot, i amb mesures d'ajust i de nou amb disciplina fiscal, amb retallades encara més brutals en sectors com la sanitat o l'educació, que són els que en particular resulten més sensibles per a la població. I és interessant que en aquest moment s'estan discutint els pressupostos públics, precisament, i el mateix va passar a Portugal. És a dir que a Portugal, el 2011, hi havia un govern socialista, el govern de José Sócrates, i Sócrates va dur a terme una política d'ajustos en raó de la crisi, que van començar el 2007-2008, va dur a terme una sèrie d'ajustos, uns plans de retallades socials molt importants, no va poder evitar en definitiva el pla de rescat europeu, va ser el tercer pla de rescat –primer va ser Grècia, el segon Irlanda i el tercer Portugal- i va haver d'anar a eleccions i les va perdre, les eleccions les va guanyar un partit anomenat Socialdemòcrata però que ni tan sols és socialdemòcrata, és un partit de centre-dreta, un partit conservador, que exerceix en aquest moment el govern, que lidera el govern, el seu líder es diu Passos Coelho, com vostès saben, el Primer Ministre portuguès, i a les seves primeres declaracions va dir que ell sí compliria amb els imperatius de la Unió Europea i que ell sí exigiria major austeritat, imposar major austeritat a la societat portuguesa, que està en una situació molt dolenta. Malauradament a Espanya mai se segueixen de prop les polítiques o la política portuguesa –s'hauria de comparar com se segueix la política francesa i com se segueix la política portuguesa a la premsa- però la situació de la societat portuguesa és molt difícil en aquests moments. Es parla molt de la societat grega, però la societat portuguesa és en vies de seguir el càstig social que s'està imposant a aquests països. Llavors, la pregunta, repeteixo, que els ciutadans es fan, que ens fem, precisament, és: serveixen en realitat d'alguna cosa les eleccions, en definitiva? Estem en sistemes

evidentment pluralistes, però de fet en sistemes bipartidistes, en els quals hi ha dos grans partits que s'alternen en el poder a la majoria dels països europeus i, que governi un o governi l'altre, en realitat aquesta qüestió de les retallades, de les reduccions, de la disciplina fiscal, segueix sent la mateixa. Llavors, la deducció que hem de fer és que, de fet, un govern pot canviar però el que no pot canviar és la política econòmica i la política social. És a dir que, el fet de que hi hagi alternança política no modifica el que podríem anomenar les "polítiques austeritàries" dels governants. I això a la vegada és una preocupació, hem d'entendre per què es produeix, perquè en realitat no depèn només de la personalitat de tal o qual polític, perquè veiem que canviem de països i trobem la mateixa mena de situació. I segona pregunta implícita –la primera és per què es produeix això-, i la segona és ¿com funcionen llavors les nostres democràcies? Estem realment en una situació en la qual la democràcia està funcionant de manera satisfactòria?

Podríem dir, primer que el que concerneix al funcionament de la democràcia a Europa avui, el que constatem és que el control ciutadà ja no s'exerceix, el control ciutadà, evidentment, a la democràcia representativa porta a l'elecció d'un representant, un diputat, etc., a l'Assemblea Nacional i aquest diputat, com a expressió de la voluntat popular exerceix un control sobre la política en la mesura en què ha rebut un mandat dels electors per dur a terme aquest tipus de política precís. I, òbviament, hi ha pocs electors avui dia a Europa que voten a favor de l'austeritat, en tot cas, pocs electors de les classes populars perquè l'austeritat descansa essencialment en les classes populars com ho veurem en un moment. Per tant, diem, el control ciutadà no s'està exercint, sobretot una sèrie de qüestions capitals que tenen a veure amb l'economia, que tenen a veure amb el pressupost, que tenen a veure amb les finances i que tenen a veure amb les polítiques socials. De fet el que constatem és que són els mercats, l'especulació, els inversors, els que estan en el lloc de comandament. És a dir que les nostres societats estan aparentment pilotades per governs democràticament elegits, però en realitat aquests governants, una vegada elegits, estan limitats en la seva acció per un arc de possibilitats que dicten els mercats. Evidentment, els mercats són a la vegada un ens abstracte però ¿com es materialitzen concretament? Perquè ¿els governants, quan diem "obeeixen als mercats", estan rebent trucades telefòniques dels inversors o estan seguint consignes de consellers ocults o representants dels grans bancs, dels grans fons d'inversió?

No, en realitat, primer estem parlant d'una ideologia, el que hi ha al poder avui dia en el si de la Unió Europea és una ideologia. És la ideologia per exemple que està fonamentalment basada en un dogma, i és que els mercats sempre tenen raó. S'ha de veure com es comporten, s'ha de veure com es comporta la borsa. Vostès van veure com ahir, per exemple, les borses van caure i essencialment es diu que van caure perquè –van caure brutalment i van caure a tot el món- però en particular va ser pel resultat de les eleccions franceses i per la crisi holandesa, de la qual en parlarem també, en la mesura en què el govern holandès ha presentat la seva dimissió i hi haurà eleccions a Holanda i essencialment aquestes eleccions es faran perquè una part, un partit en particular, un partit d'extrema dreta en aquest cas, però que expressa també sentiments compartits per altres partits polítics, s'oposa al Pacte Fiscal. I parlarem també del Pacte Fiscal i la importància que té el Pacte Fiscal actualment. És a dir, repeteixo, en realitat hi ha una ideologia avui dia, un dogma, una concepció sectària, que estableix que per sobre de qualsevol decisió es troben els mercats, els mercats tenen raó. És el dogma ideològic dels neoliberals que, en definitiva, han dibuixat una mica l'esquema, han edificat l'edifici en el qual ens trobem. I aquests principis sectaris són els que s'han erigit en veritats supremes davant les quals tots en hem d'inclinar.

Davant aquests mercats que tenen raó, el que es pensa, el que el sistema pensa, és que els electors, que voten evidentment, que elegeixen els seus governants, són indecisos, són irresponsables, són capritxosos, són en definitiva uns elements del joc que convé mantenir controlats. És més important que un expert, un tecnòcrata, prengui

una decisió, en particular respecte als mercats, que el que els electors puguin fer. Val més un inversor que sigui un inversor seriós, que un elector que sigui, en definitiva, irresponsable. Es prefereix als inversors, es prefereix als tecnòcrates, es prefereix als experts i no forçosament als ciutadans. I quan jo dic “es prefereix”, qui ho prefereix? D’igual manera que jo deia abans “¿però els governants reben trucades d’algú?”..., no, en realitat és que no oblidem que els països de la Unió Europea estan a la Unió Europea i la Unió Europea és una construcció establerta en base a uns textos que sense ser constitucionals, perquè no hi ha Constitució europea, són els que marquen el marc a l’interior del qual es pot procedir, i fora d’aquest marc res no està permès.

Quins són aquests documents. Quins són aquests textos. Quins són aquests tractats. Perquè es tracta de tractats. Es tracta del Tractat de Maastricht, per exemple, que ha creat el Banc Central, es tracta del Tractat de Lisboa, que ha creat precisament aquesta necessitat de que hi hagi una preocupació pel pressupost, i es tracta dels dos tractats, o un mecanisme i un tractat que s’estan adoptant en aquest moment, que és el Mecanisme d’Estabilitat Europeu, el MEDE, i el Pacte Fiscal, que és un tractat que té un nom llarg, Tractat d’Estabilització Financera etc., però anomenem el Pacte Fiscal, i que està sent ratificat en aquest moment fora de tot debat públic, com vostès ho constaten. I en particular aquests Tractats són els que permeten als governants canviar de política, canviar de política en la mesura en què essencialment, primer, els Estats han estat desposseïts de tota una sèrie de mecanismes que abans eren eines pròpies dels governs. La primera d’elles és, per exemple, l’eina monetària. Com sabem, des del Tractat de Maastricht i la creació del Banc Central Europeu els governs ja no tenen res a dir en matèria monetària perquè la moneda, la creació de moneda, l’ús de l’instrument monetari el té el Banc Central Europeu que és independent dels poders polítics i, per tant, en ser independent, el Banc Central Europeu té com a missió principal... ¿quina és la missió principal del Banc Central Europeu? Això és molt important que ho tinguem clar. La missió principal del Banc Central Europeu és lluitar contra la inflació. Aquesta és la seva missió, no és preocupar-se del creixement, no és preocupar-se del treball, no és preocupar-se d’ajudar als Estats, la seva única i exclusiva dedicació és vigilar la inflació i, a més, vigilar-la a un nivell precís, molt precís, fixat en els estatuts del Banc. La inflació no ha d’assolir el 2%, ha d’estar sempre per sota del 2%, així que va més enllà del 2% -2,5%, evidentment 3%- el BCE ha d’intervenir tallant el crèdit per a que de nou baixi al 2%. Cosa que no té sentit en el moment en què ens trobem; estem en depressió. Quan hi ha depressió evidentment el que cal és activitat econòmica i per tant no és moment en què hi pugui haver inflació, el que hi ha en aquest moment més aviat és deflació, és a dir, els preus baixen, no estan pujant. Però el BCE, indiferent a la tempesta de la crisi, segueix preocupant-se exclusivament per la inflació, passi el que passi. Per què? Perquè així ho ha volgut Alemanya. D’acord? Alemanya és qui ha dibuixat l’esquema, dibuixat el plànol, dibuixat el projecte del Banc Central Europeu, idèntic al del Bundesbank. I el Bundesbank, evidentment, vigila el Banc Central Europeu, no és una casualitat si el Banc Central Europeu és a Frankfurt, és a Alemanya. I per altra banda, per què? Perquè històricament els alemanys van estar, es diu, traumatitzats pel que va passar després de la Primera Guerra Mundial quan hi va haver aquella hiperinflació –tothom fa servir la mateixa expressió-, quan per comprar un pa es necessitava una carreta de bitllets de mil reichmark, en aquell moment, no deutschmark sinó reichsmark. Llavors, perquè això no es reproduïx i perquè el patrimoni, els estalvis dels alemanys no es vegin reduïts per la inflació, s’ha creat aquest Banc Central Europeu, s’ha creat una moneda forta, òbviament massa forta per a la meitat dels països de la Unió Europea. Espanya no té una economia, ni Grècia, ni Itàlia, ho estem veient malgrat que Itàlia és la tercera economia europea, no té una economia per tenir una moneda tan forta com l’euro. És obvi, perquè és com si Espanya, l’Espanya anterior a la pesseta, tingués com a moneda el marc alemany, és evident que és impossible perquè el que exporta Espanya no té tant de valor, diguem en la seva generalitat, no estic parlant de tot, pot haver-hi coses excepcionals, però en general el que exporta Espanya no té un valor afegit tan important que es pugui vendre en una moneda molt forta, al contrari. I el mateix Grècia. Què ven Grècia? Té molt poc producte, a part d’alguns productes

agrícoles, etc., i òbviament les olives gregues venudes en euros són infinitament més cares que les olives tunisianes venudes en dinars tunisians, que és una moneda molt, molt fluixa. Està clar, llavors, en crear-se el Bundesbank i en haver volgut entrar en aquesta unió monetària, dels 17 països de l'eurozona, amb una moneda excessivament forta, molts països estan jugant en una divisió que no és la seva, que podia ser la seva mentre hi va haver certa indiferència, però en aplicar polítiques de control de la moneda com les que practica el BCE doncs, evidentment, aquests països s'han quedat en una situació molt difícil, com és la que estan tenint Irlanda, Grècia, Portugal i en aquest moment Espanya i Itàlia.

Llavors, el que vull dir és que quan parlem dels mercats no cal ni tan sols que els inversors truquin al president del govern espanyol, és el BCE i són els tractats, el respecte dels tractats, i, com si aquests tractats no fossin suficients, actualment s'estan ratificant dos que encara són pitjors, el Mecanisme d'Estabilitat Europeu, el MEDE, del qual suposo que n'han sentit a parlar i que això dóna la dimensió de la gravetat de l'assumpte i que confirma el que jo deia abans, que el que està passant és que s'estan prenent mesures a esquenes de la societat o sense que la societat hagi d'intervenir. La preocupació, per exemple, efectiva, tenim documents que mostren que els membres del Consell Europeu, que és la instància superior de la Unió Europea, la reunió dels presidents de govern o dels caps d'Estat, dels Executius de la Unió Europea, ells han pres la decisió precisament de que tant el MEDE com el Pacte Fiscal siguin adoptats amb la menor discussió possible, és a dir, ratificats pels Parlaments o ratificats simplement per decret. L'únic país que s'ha oposat a això és Irlanda, que fa un referèndum sobre el Pacte Fiscal. El Pacte Fiscal és el que imposa –el que s'està ara ratificant–, que un país no pot tenir pressupostos amb un dèficit superior al 3%. Això ja estava en el Tractat de Lisboa, però ara s'han creat aquests dos nous instruments per fortificar aquesta qüestió i el Pacte Fiscal crea no només això sinó que també insisteix en què a partir de juliol de 2013, a partir del proper any, cap país podrà tenir un dèficit superior al 3%. Si té un dèficit superior al 3% se li imposarà una sanció de l'1% del seu PIB. Així que vegin vostès els centenars de milions que s'hauran de pagar. I si continua en el seu error, el país rebrà llavors els cèlebres comissaris de la troika, que s'apoderen de la política econòmica, financera i pressupostària de l'Estat, que se li pren al Govern. Està clar? És a dir que, com a pèrdua de sobirania, no n'hi ha més gran. És la situació en la qual es troba Grècia en aquest moment. Grècia no només no té el control de la seva moneda sinó que en aquest moment, en ser intervingut, tots els països que han acceptat el pla de rescat han de sotmetre's a això, que a partir d'ara és llei, amb al Pacte Fiscal. Fins ara era una decisió de la troika, però ara és llei, llei europea, i els països es veuen desposseïts de la seva política econòmica, financera i pressupostària. És un equip enviat per la Unió Europea, un comissariat, qui pren les rendes del pressupost nacional i se les pren a l'Assemblea Nacional, una pèrdua de sobirania brutal. Jo dic que a partir d'aquest moment es passa de l'Estat sobirà a l'Estat de protectorat. Jo penso que algunes de les persones que són a la sala estaran dient "Ramonet exagera", el coneixem, és un radical i està exagerant. Els estic dient, realment, tècnicament el que és i vostès ho poden verificar. Tècnicament, d'això es tracta. Per exemple la pregunta que es poden fer els ciutadans és ¿però què hi ha en realitat?, em refereixo als ciutadans que no han sentit a parlar fins ara del MEDE o del Pacte Fiscal que n'han sentit a parlar com de quelcom secundari, i es podria fer un petit estudi per veure com una cosa tan absolutament important com això va estar en portada dels diaris, ara es troba ja en la profunditat dels diaris, a les pàgines econòmiques, quan és quelcom absolutament determinant. Jo dic per exemple aquí a Catalunya, a Catalunya hi ha una lluita històrica per la conquesta de la sobirania, però fixin-se que a nivell d'Estat espanyol s'està desposseïnt de la sobirania al propi Estat espanyol, així que ¿què quedarà a nivell de Catalunya?

És a dir, jo dic sempre, hi ha una agenda oculta, és clar que hi ha una agenda oculta! I aquesta agenda té dos objectius. El primer és reduir la sobirania dels Estats, no s'oblidin que la brúixola de la Unió Europea apunta cap a l'objectiu de l'Estat federal europeu. Per a que hi hagi un Estat federal europeu, evidentment, s'han d'anar

desmantellant les sobirania dels Estats. La qual cosa vol dir que dintre de poc hi haurà un ministeri de les Finances a Brussel·les i que ja les finances no seran cosa nostra, dels Estats, sinó a nivell molt local. Primer, reduir la sobirania dels Estats, i segon, desmantellar l'Estat de benestar, els desmantellament de l'Estat de benestar. I dic jo, potser hi ha persones que poder legítimament dir "bé, aquesta afirmació e què es basa". Primer és suficient amb què vostès vagin, quan arribin a casa, al seu ordinador i busquin a qualsevol buscador i preguntin pel Pacte Fiscal Europeu o pel Mecanisme Europeu d'Estabilitat, MEDE en espanyol, i amb què consultin Wikipedia en tenen prou, ni tan sols entrar en debats, és suficient per saber que es tracta d'això. Però si tinguessin dubtes jo els aconsello, com pensava que alguns en dubtarien i he vist en algunes mirades que dubtaven, he portat una referència ben precisa, els aconsello que es llegeixin l'entrevista que ha donat Mario Draghi, el president del Banc Central Europeu, un antic de la Goldman Sachs, com ha de ser, oi?, i Mario Draghi ha donat una entrevista molt llarga, molt seriosa, molt important, al *Wall Street Journal*, que és el diari de les finances, dels financers, dels inversors, el *Wall Street Journal*, del 24 de febrer de 2012. Per què els hi aconsello que la llegeixin? Perquè Draghi, parlant en la intimitat dels inversors, es deixa anar i diu la veritat, en definitiva. I quan li pregunten quins són els objectius d'això, perquè li diuen hi ha la crisi i veiem que els països que estan fent esforços doncs en realitat en lloc de començar a repuntar el que fan és caure cada vegada més en depressió. Mirin on és Grècia, quants plans d'ajust hi ha hagut a Grècia, porta tres anys fent plant d'ajust i cada vegada està pitjor. Tenim la prova pràctica de que això no funciona. I Portugal de la mateixa manera. I mirin Espanya, portem més de dos anys fent plans d'ajust i ara estem de nou en depressió. Llavors ell, Mario Draghi, no les tinc de memòria ni les tinc aquí copiades, però Mario Draghi diu més o menys, "miri, el model social europeu ha mort i tot Govern que vulgui augmentar la despesa social es veurà immediatament atacat pels Estats fins que abandoni aquesta il·lusió". És Draghi, del Goldman Sachs i president del BCE. I sobre el Pacte Fiscal diu, literalment, "l'objectiu de Pacte Fiscal", jo els he dit abans, l'objectiu tècnic del Pacte Fiscal és que el dèficit del pressupost dels països no sigui superior al 3%, però Draghi diu "l'objectiu del Pacte Fiscal és que els Estats s'alliberin de la sobirania nacional", textualment. Aquest és l'objectiu del Pacte Fiscal, prendre la sobirania als Estats per a transferir-la al centre de la Unió Europea, on el motor és típicament neoliberal.

O sigui, estem veient que per una banda en termes de democràcia, com veuen, en realitat quan votem estem molt limitats a l'hora de votar, perquè votem efectivament per tal o qual equip, però quan aquest equip governamental pren les regnes del poder, en realitat l'únic que pot fer és aplicar les lleis, aplicar les regles que existeixen, ja sigui del color que sigui el Govern, ha d'aplicar les regles. I en realitat estem tenint una concepció de la democràcia en la qual, efectivament, l'única llibertat que queda és aplicar la llei, la llei o el tractat europeu evidentment, que ha estat, essencialment, definit per un grup de tecnòcrates i encara que s'hagi aprovat per via de referèndum en alguns països –en el cas d'Espanya es va aprovar sense discussió, no hi va haver un veritable debat nacional-. I per tant, en realitat, estem no en un sistema que podríem anomenar democràtic, ni tan sols participatiu perquè tot i que fos participatiu seria participatiu amb aquests límits. Penso que estem en quelcom que jo anomeno "el despotisme il·lustrat", estem en una forma nova de despotisme il·lustrat. És a dir, tots hem fet estudis, tots tenim molt bona cultura, vivim en una societat europea evidentment molt més educada que la de fa dos segles, en el segle XVIII, però en realitat, a l'hora de votar, doncs, diguem-ne, un sistema despòtic limita enormement, perquè considera que som irresponsables, limita enormement la nostra possibilitat d'actuar. És a dir, podem elegir els governants, és una llibertat que de moment encara tenim, però els governants només poden aplicar unes regles i uns tractats (el Tractat de Lisboa, el Tractat de Maastricht, el Mecanisme Europeu de Solidaritat, el Pacte Fiscal), que són en realitat per a les nostres societats el que jo anomeno "presons jurídiques", de les quals l'evasió no és fàcil.

Llavors, podríem dir-nos, com es pot sortir d'aquesta situació? Es pot sortir d'aquesta situació? De moment no hem vist a Europa cap país que hagi sortit d'aquesta situació i qui ho ha intentat una mica, per exemple Papandreu quan va dir "bé, vostès m'estan imposant un nou pla d'austeritat, faré un referèndum" –el senyor, com a grec, creia en la democràcia probablement-, ¿què li va passar al senyor Papandreu? El van tombar, cop d'Estat financer! I no estem parlant d'un poder dictatorial, estem parlant de la Unió Europea. Va se enderrocada i en el seu lloc es va posar un banquer, Lucas Papademos, que és l'actual Primer Ministre. Hi ha eleccions el 6 de maig també a Grècia, igual que a França, i com vostès saben els extrems estan pujant enormement. Veurem què passa. Però hi va haver aquesta temptativa i va fracassar estrepitosament, a Papandreu el van cridar a Berlín per cantar-li les quaranta i a dir-li però quina idea és aquesta absolutament surrealista de fer un referèndum, una consulta democràtica, vostè no és un home seriós... Recorden vostès l'estirada d'orelles que va patir Papandreu. Papandreu, que és president de la Internacional Socialista.

Hem vist un conat de resistència en aquesta idea de Rajoy de dir, limitaré els dèficit, no del 8% sinó del 5,8%. I perquè va intentar prendre una petita llibertat, en realitat era, com vostès saben, per donar-se temps per a les eleccions andaluses, doncs mirin com ha reaccionat la Unió Europea, Espanya està a punt de veure's castigada amb un pla de rescat, únicament perquè un president ultraconservador, que està aplicant amb el major cel les polítiques d'ajust exigides per Berlín, ha tingut un petit conat de resistència moderada. O sigui que estem davant una situació en la qual la pregunta és ¿podem sortir d'aquesta situació?

Aquí és on convé dir dues paraules de les eleccions franceses, perquè, efectivament, a escala europea s'està arribant a una situació, primer, de patiment social, és a dir, un immens patiment social, un augment ininterromput de l'atur, un augment del sofriment en el sentit propi, en la mesura en què cada vegada les pensions es redueixen, cada vegada s'exigeix més esforç per part dels ciutadans, els serveis públics es redueixen, etc. I, per tant, cada vegada hi ha més dirigents polítics que pensen que aquesta no és una via. A les eleccions franceses ha estat simptomàtic que tots els candidats, tots, tret el centrista, el candidat democratacristià Bayrou, tots, el mateix Sarkozy, van rebutjar Europa tal com és. Sarkozy amb una, evidentment, hipocresia gegantina, perquè Sarkozy és un dels coautors d'aquesta política europea juntament amb Merkel, és en tot cas la coartada de Merkel. Però, en fi, totes i tots han posat objeccions i han promès que canviarien. Si les enquestes d'opinió confirmen que l'elegit és François Hollande, tot i que François Hollande pertany al que podríem anomenar el centre de la socialdemocràcia, és una personalitat molt moderada, que ve d'una llarga tradició burocràtica en el si del partit, però malgrat això Hollande és algú que ha entès que tots els socialistes: Papandreu, Sócrates, Zapatero, que han acceptat la dictadura dels mercats, han estat escombrats a les primeres eleccions i no només això sinó que s'han convertit en els líders socialistes més impopulars del seu país. Llavors, Hollande té al seu davant l'exemple de què li passarà si accepta sense resistència la dictadura dels mercats. Per això el mateix Hollande ha dit que ell no acceptarà el Pacte Fiscal, cosa molt important, perquè el Pacte Fiscal és determinant. És clar, que no podem oblidar que els socialistes francesos es van abstenir quan el Parlament francès va aprovar el Mecanisme Europeu d'Estabilitat, quan haurien d'haver votat en contra, per tant vol dir que van acceptar el Mecanisme Europeu d'Estabilitat, i el Pacte Fiscal no és més que un apèndix del MEDE. Si vostès ho estudien veuran que el Pacte Fiscal no és quelcom aïllat del Mecanisme Europeu d'Estabilitat, és un apèndix senzillament, és només un aspecte del Mecanisme Europeu d'Estabilitat. I hi ha molts experts que no pensen que es pugui modificar el Pacte Fiscal si no es modifica el Mecanisme Europeu d'Estabilitat, que ja s'ha aprovat a França en tot cas. Però bé, Hollande pensa que el Pacte Fiscal s'ha de renegociar, cosa molt important, s'ha de renegociar i se li ha d'incloure una dimensió de creixement i d'estímul de l'economia.

D'altra banda, el mateix Hollande pensa també que el Banc Central Europeu no es pot seguir comportant com es comporta. És a dir que, actualment, el Banc Central

Europeu, desobeint Alemanya, el Banc Central Europeu presta als bancs perquè els bancs prestin als Estats, és a dir, el Banc Central Europeu no presta directament a l'Estat. Quina diferència hi ha entre el fet que el Banc Central Europeu presti als bancs, que prestin a l'Estat, i no que el Banc Central Europeu presti als Estats? Una diferència molt important en termes financers. Per què? Perquè el Banc Central Europeu presta als bancs a un 1% i els bancs ho presten per exemple a Espanya en aquest moment a 5,5% o a 6%. Per què Espanya ha de pagar 6% si el Banc Central Europeu està prestant a 1%? Qui paga la diferència? Nosaltres, òbviament. Llavors, Hollande, com molts, com la gran part de l'esquerra europea, diu que el Banc Central ha de prestar als Estats. Cosa que està prohibida pels estatuts del Banc Central, que li impedeixen prestar a l'Estat. Per això a Europa no es pot fer –el Bundesbank tampoc pot prestar a l'Estat alemany-, no es pot fer el que fan els americans, que jo no sé si els americans no són tan socialistes o tan comunistes que puguin fer quelcom tan diferent, en definitiva. Què fan els americans? La Reserva Federal presta directament a l'Estat. Com li presta, d'on treu els diners per prestar-li? Doncs fabrica els diners! Un Estat fabrica els diners. Què feia abans el Banc Central espanyol? Doncs fabricava les pessetes i ja està. L'Estat s'endeutava, hi havia una mica d'inflació però cap Estat ha mort per tenir 5%, 6% o 7% d'inflació, mai! Ara, per tenir 100% o 200% d'inflació, evidentment sí, però per què 2% d'inflació, ¿quina és aquesta veritat revelada? Quin déu ocult de les finances ha dictat que ha de ser 2%?

Per això dic que estem davant una ideologia i davant un dogmatisme, estem davant d'ideòlegs, que només tenen com a principi la idea que en les societats hi ha quelcom fonamental i és que el profit i el benefici són els valors fonamentals d'una societat. Nosaltres diem ¡no, aquests no són els valors fonamentals d'una societat!, pot haver-hi profit, pot haver-hi benefici, però com deia un article de la Constitució de 1812, l'objectiu de la política és el d'aportar la major felicitat possible a una societat. Aquest és l'objectiu! I amb aquesta mena de dogma del 2% no s'obté. La prova, n'hi ha prou de veure els resultats socials, els paràmetres que tenim.

A més acaba de passar el que ha passat als Països Baixos. Per altra banda, tots podem pensar que fins i tot governs que recolzen Sarkozy per parentiu ideològic com el de Mario Monti a Itàlia o el del senyor Rajoy a Espanya, probablement estaran resant, perquè són catòlics, per a que guanyi Hollande, evidentment, per així ells tenir una mica de marge de maniobra. Perquè la victòria d'Hollande, si Hollande aplica això, ho he dit abans, que no és segur perquè coneixem la personalitat, si Hollande s'acovardeix davant l'investida dels mercats i fa marxa enrere, evidentment, el seu destí està segellat. Llavors s'haurà de passar a una altra situació. Però si resisteix tindrà, primer, el recolzament de la societat francesa, d'una gran part de la societat francesa, en particular de tot el front d'esquerres que s'ha constituït al llarg d'aquesta campanya i que, tot i que no ha obtingut el que podíem pensar que podia obtenir (15%-16%), ha obtingut més de l'11%, cosa que no estava prevista perquè quan va començar la campanya fa sis mesos es pensava que tindria entre 3% i 5%, i ha doblat aquesta xifra. Per tant, vol dir que tenim una possibilitat d'anar sortint d'una situació ben difícil. Perquè, evidentment, les desigualtats segueixen creixent, en particular no només a Europa, a escala internacional. Per exemple he vist aquesta tarda un informe del banc suís Crèdit Suisse, que és un dels bancs d'inversions, que diu que actualment en el món el 0,5% de la població, el 0,5% més ric de la població, el 0,5% posseeix el 38,5% de la riquesa del món. El 0,5% de la població mundial posseeix més del terç de la riquesa del món! Únicament l'any 2011, la riquesa dels rics va augmentar més del 30%. És a dir, la crisi no és per a tothom, la crisi l'estan pagant els pobres, la crisi l'estan pagant les classes mitjanes i les classes desafavorides. Per què? Perquè des que es va posar en marxa la globalització, entorn el 1980, quan va començar, a Espanya va ser a partir del 82, quan es va posar en marxa la globalització amb les polítiques neoliberals, ¿què es va fer? Es van fer una sèrie del que s'anomenen reformes fiscals. En què han consistit totes aquestes reformes fiscals? Essencialment en baixar els impostos als rics. En això han consistit, baixar els impostos als rics i baixar els impostos a les grans empreses. És a dir, que mai hem tingut societats tan

riques com les que tenim ara. Curiosament hi ha estudis que mostren que just abans de la crisi del 29 s'havia fet exactament la mateixa política, s'havien baixat enormement els impostos dels rics, els rics tenien molts diners i especulaven amb inversions totalment delirants fins que la Borsa de Nova York va esclatar aquell dia de 1929.

D'altra banda també, Alemanya, que és qui està duent a terme aquesta política, s'ha d'adonar de que quan tots els Estats europeus, en particular els Estats de la perifèria europea –però la perifèria europea ara comença pràcticament a les fronteres d'Alemanya-, quan aquests països estiguin tots en crisi, és evident que el comerç exterior alemany, que és el gran orgull dels alemanys, no podrà funcionar, perquè el 70% del comerç exterior alemany es fa amb els altres països de la Unió Europea. Llavors, quan els espanyols deixin de comprar Mercedes o deixin de comprar BMW o coses com aquestes doncs, òbviament, la crisi també arribarà als alemanys.

S'ha de saber també que els alemanys es van autoimposar una terrible reforma, que va ser Schroeder quan era Canceller, Schroeder el socialista, qui va fer aquesta reforma que els alemanys avui dia voldrien estendre al conjunt dels europeus, però aquesta reforma es va caracteritzar: primer era una reforma laboral, extremadament violenta, extremadament brutal, com la que s'acaba d'imposar ara a Espanya, amb reducció de salaris, amb feines que es paguen un euro l'hora, amb una implacable cacera social contra els aturats o contra els que es beneficien dels ajuts socials per saber si exactament mereixen aquests ajuts. Aquesta política tan brutal és la que Alemanya està exportant a la resta d'Europa amb el pretext que, mentre ells treballen, els del Mediterrani (espanyols, italians, grecs, portuguesos) són a les platges prenent el sol. Aquesta és la seva idea, idea que no només els alemanys comparteixen. Preparant aquesta conferència he llegit una declaració d'un socialista, Joaquín Almunia, que és avui dia Comissari europeu de Competència, i que diu el següent: “el millor model és el model alemany”, ho va dir a *La Razón* el 12 de març d'aquest any, va dir: “el millor model és el model d'Alemanya perquè ofereix feines, potser no ideals” diu ell, “potser no ideals, però almenys amb una retribució segura”. Òbviament, un euro per hora. Llavors, a Almunia això li sembla bé, que hi hagi aquesta aquest tipus de reforma social.

Pensin que a Alemanya hi ha més d'un milió i mig de treballadors que no estan a l'atur, són treballadors que tenen una feina, i que viuen per sota de l'índex de pobresa. Hi ha més de dos milions i mig de nens pobres, de nens que no poden anar a l'escola, que no tenen atenció mèdica, etc., hi ha més de set milions i mig d'analfabets a Alemanya, com a resultat d'aquesta reforma. És a dir que Alemanya no és un model d'èxit social, quan ens parlen d'Alemanya, és un èxit macroeconòmic, exporta força, té superàvit a l'exportació, però a costa d'una cotilla social brutal imposada a la seva població. I avui Alemanya és el que voldria veure's estendre a la resta d'Europa destruint, efectivament, l'Estat de benestar.

Dèiem que com es pot sortir d'aquesta situació. Primera possibilitat, les eleccions condueixen per fi a dirigents polítics que tenen voluntat política per canviar aquesta situació. Ja veurem d'aquí al 6 de maig. Però si això no funciona, la pregunta és ¿què passarà? ¿hi haurà revoltes, per exemple? Com arribarà la violència a les societats? Primer, sobre la violència. La violència ja és aquí, acabo de donar unes xifres de violència, és el sofriment de milions de persones, famílies senceres que estan a l'atur, desnonaments, famílies tirades al carrer, falta de cures en matèria de salut, falta d'atencions en tota mena d'aspectes, la gent que ja no pot anar al metge, que no pot anar al dentista, que no pot anar al oculista, el nombre de suïcidis –a Grècia el nombre de suïcidis s'ha triplicat des que va començar la crisi, a Portugal el mateix-, malalties mentals, estrès. Mirin la decisió que ha pres ara Espanya, primer el copagament i segon no donar atenció mèdica als que no tenen papers, doncs evidentment tindrem epidèmies, perquè els immigrants desenvoluparan malalties i no només seran nefastes per a ells, cosa absolutament inhumana, sinó que a més tindrà conseqüències per al

conjunt de la població. Nens que deixen d'anar a l'escola perquè no poden pagar la cantina, perquè tenen vergonya, perquè els pares no els poden vestir, etc. És a dir, la violència ja és aquí. Llavors, jo crec que la societat té una possibilitat també de manifestar-se, evidentment de manera no violenta, però ara tot estarà perseguit. Han vist les noves lleis lliberticides que ens estan promentent? Fins i tot la mateixa manifestació pacífica pot caure ja sota el cop de la llei.

Llavors, entrarem en un període de conflictivitat social si no es prenen mesures, i jo voldria acabar dient que es poden prendre mesures. Un govern, si té voluntat política, avui dia pot prendre una sèrie de mesures concretes. Pot, per exemple, decidir augmentar senzillament els impostos dels rics, l'impost sobre el patrimoni s'ha d'establir o restablir. Les grans empreses, en particular les multinacionals. S'està organitzant un gran enrenou sobre el patriotisme al voltant de Repsol, quants impostos paga Repsol? Molt poc respecte els milers de milions que guanya, el 50% del capital de Repsol és estranger, ¿quina història és aquesta? Argentina dona una mostra de sobirania nacional, nacionalitzant els sectors estratègics de la seva economia, com haurien de fer els països europeus, òbviament, i entre ells Espanya.

Hollande, per exemple, una altra mesura que ha proposat és que els ingressos de més d'un milió d'euros l'any, perquè hi ha moltes persones que guanyen més d'un milió d'euros l'any en plena crisi, tot el que és més d'un milió vol imposar-ho al 75%, cosa que ha estat aprovada amb entusiasme per part de la societat francesa. Jean-Luc Mélenchon, líder del Front d'Esquerres, proposa que no pot haver-hi salaris ni sous de més de 30.000 euros al mes, qui guanyi més de 360.000 euros l'any, doncs tot passa per a l'Estat. Cosa que em sembla força normal, amb 30.000 euros al mes es pot viure relativament bé, ja voldrien els treballadors alemanys que guanyen un euro per hora guanyar 30.000 euros al mes. Crear, s'ha de crear una banca cívica, renacionalitzar els grans bancs. Mélenchon, del Front d'Esquerres, també proposa una cosa molt senzilla que és l'obligatorietat de titularitzar tots els precaris, una persona que té una feina precària des de fa més de tres mesos o més de sis mesos, ha de tenir una feina fixa, l'empresa ha donar-li una feina fixa. S'ha d'augmentar el salari mínim, a França es proposa que el salari mínim sigui de 1.700 euros bruts, a partir d'ara, del 6 de maig, 1.700 euros bruts, i evidentment si puja el salari mínim puguen tots els salaris. També es proposa que l'escala de salaris en una empresa, és a dir, quantes vegades guanya més qui més guanya respecte qui menys guanya, aquesta escala de salaris que actualment a algunes empreses és de 500 o de 1.000, és a dir que el patró de Repsol guanya 1.000 vegades i 2.000 vegades més que qui menys guanya a Repsol, que això es limiti a 20 vegades i, si el patró es vol augmentar, obligatòriament ha d'augmentar al de baix. No són mesures irrealistes, són mesures perfectament realistes i que crearien una estimulació. S'ha de crear un proteccionisme europeu, tenint com a línia de protecció precisament les lleis socials per una banda, i per una altra banda les preocupacions ecològiques i medi ambientals. I, per altra part, el Banc Central Europeu ha d'abandonar aquest dogma del límit de la inflació i ha de fabricar senzillament moneda i prestar la moneda necessària per a que els Estats paguin aquest deute i s'acabi aquesta mena de crisi que, en gran part, és una crisi artificial, com diuen els economistes, és una crisi de confiança. Bé, doncs la confiança es crea creant moneda, precisament. Moltes gràcies.